

Dva konkrétní způsoby jak efektivně podpořit otevřený přístup k vědeckým informacím (1. část)

Změny v tradičním modelu publikování vědeckých informací se postupně prosazují nejen v každodenním životě knihoven. Odborníci se jednak zajímají o výběr titulů vhodných k publikování výsledků jejich výzkumné činnosti, jednak více dbají i o obsah a podmínky licenčních smluv, které publikování článků umožňují. Bezpochyby se tomu děje i na základě pravidelných aktivit zaměřených na podporu otevřeného přístupu. Podrobněji jsou tyto aktivity prezentovány např. na českých www stránkách věnovaných problematice a popularizaci otevřeného přístupu.¹

Také společnost Ex Libris, která se snaží knihovnám dávat k dispozici co nejlepší nástroje pro poskytování služeb a uspokojování potřeb svých uživatelů, věnuje v posledních měsících tématu otevřeného přístupu zvýšenou pozornost, jak o tom svědčí i jejich publikační aktivita v podzimním čísle firemního zpravodaje² – podrobněji viz příspěvky Christine Stohn a Jenny Walker.

Nabízí se přirozeně otázka, jak mohou efektivně softwarové firmy a knihovny přispět k dalšímu šíření otevřeného přístupu? Rád vám v tomto a příštím čísle představím dva konkrétní způsoby, které jsou jednoduché a ve kterých si knihovna zachovává aktivní roli informačního prostředníka ve znalostní společnosti.

Příklad 1: registrace institucionálních sbírek s otevřeným obsahem v indexu Primo Central

Na začátku února byla publikována tisková zpráva Ex Libris³ se zajímavou nabídkou spolupráce. Libovolná instituce, která spravuje vědecký repozitář s otevřeným obsahem, jej může navrhnout jako přírůstek pro centrální index odborných informací,⁴ který Ex Libris nabízí v rámci discovery systému Primo i mimo něj. Taková instituce nemusí být zákazníkem Ex Libris a nic za přidání svého repozitáře do indexu Primo Central neplatí! Prakticky to znamená viditelnost Vašeho obsahu pro ca 1 milion vyhledávacích dotazů denně, které průměrně index Primo Central registruje.

Uvedená nabídka řadu knihoven zaujala a byla předmětem aktivních diskusí v elektronických konferencích i na sociálních sítích. Od svého publikování před dvěma měsíci již projevilo zájem o zařazení do indexu Primo Central téměř 90

¹ <http://www.openaccess.cz/cs/openaccess/>

² <http://www.exlibrisgroup.com/category/NewsletterSeptember2012>

³ <http://bit.ly/ZBOonb>

⁴ <http://www.multidata.cz/produkty/primo-central/>

různých institucí, což lze považovat za značný úspěch. Rovněž nás velice těší, že k nim patří i 4 čeští zástupci z akademického prostředí, z nichž repozitář Vysoké školy ekonomické s otevřeným obsahem byl do indexu Primo Central zařazen již na začátku měsíce dubna. K dalším již zpřístupněným evropským repozitářům patří:

- DiVA - Academic Archive Online (Uppsala University Library)
- Dokumentenserver der FU Berlin (Freie Universität Berlin)
- DSpace@Cambridge (University of Cambridge)
- Edinburgh Research Archive (University of Edinburgh)
- Ghent University Academic Bibliography (Ghent University)
- Manchester eScholar (Manchester University)
- ORBi (Open Repository and Bibliography) (University of Liège)
- Swinburne ImageBank (Swinburne University of Technology)
- UBIRA ePapers a eTheses (University of Birmingham)

Pokud tedy máte ve svém repozitáři odborný obsah, který je alespoň zčásti volně dostupný, můžete se blíže s touto aktivitou seznámit v českém překladu tiskové zprávy⁵ a zaregistrovat jej prostřednictvím jednoduchého formuláře.

ExLibris Primo Central help

Institutional Repository Details

Institution name':

Institutional repository name':

Description:

Home page URL':

Contact Details

Firstname':

Lastname':

Obrázek 1 - Registrační formulář k přidání institucionálního repozitáře do indexu Primo Central

Základním technickým požadavkem a předpokladem hladké spolupráce je podpora protokolu OAI-PMH na straně vašeho repozitáře.

V pokračování v příštím čísle se blíže podíváme na druhý příklad: používání alternativních metrik v oblasti bibliometrie.

Martin Vojnar
 vojnar@multidata.cz

⁵ <http://www.multidata.cz/novinky/tiskove-zpravy/2013/ex-libris-umoznuje-registraci-open-access-repozitaru-doindexu-primo-central>